

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PL – Denis Diderot: Jeptiška

Chovala jsem se zdrženlivě a věřila jsem si. Přišel za mnou otec; mluvil se mnou chladně; přišla matka a objala mě, přišly blahopřejné dopisy od sester a mnoha známých. Všechno probíhalo, jak jsem předpokládala, až do předvečera velkého dne, kdy jsem se dověděla, že obřad bude tajný, že tam bude jen několik lidí a že se kostelní vrata otevrou jen rodičům. Poslala jsem fortnýřku, aby pozvala mé přátele a přítelkyně; bylo mi dovoleno napsat několika známým. Všichni ti lidé, které nikdo nečekal, přišli; musili je pustit dovnitř; bylo jich tam právě tolik, kolik jsem potřebovala ke svému záměru. Ach, pane markýzi, prožila jsem strašnou noc! Nelehla jsem si, seděla jsem na posteli; prosila jsem Boha o pomoc; vzpínala jsem k němu ruce; dovolávala jsem se jeho svědectví, neboť on viděl, jak mě nutí násilím; představovala jsem si, co se stane na oltářních stupních; novicka nahlas protestuje proti obřadu, s nímž předtím naoko souhlasila, pohoršení účastníků, nářek jeptišek, hněv rodičů. „Bože, co se mnou bude...?“ Po těchto slovech mne přepadla taková slabost, že jsem klesla v mdlobách na polštář. Pak jsem se roztrásla, až mi drkotaly zuby a kolena se mi chvěla; hned nato mě zaplavila horká vlna a zakalil se mi rozum. Ani se nepamatuji, že jsem se svlékla a vyšla ven z cely; ale našli mě jen v košili ležet před dveřmi představené, nehybnou a téměř bez života. To všechno jsem se dověděla později. Ráno jsem se probudila ve své cele, u mé postele byla představená, matka novicek a její pomocnice. Byla jsem velmi skleslá; vyptávaly se mě, z mých odpovědí poznaly, že o ničem nevím; proto o tom už nemluvily. Pak se ptaly, jak mi je, jestli trvám na svatém rozhodnutí a jestli mám dost síly pro tento namáhavý den. Přisvědčila jsem; a přes jejich očekávání se nic nezměnilo.

Všechno bylo připraveno už den předtím. Zvony vyzváněly a všem oznamovaly, že od té chvíle bude další člověk nešťastný. Srdce mi bušilo. Přišly mě obléknout, neboť to je den svátečního oblečení. Když si vzpomínám na všechnu tu obřadnost, mám i teď pocit něčeho slavnostního, co musí dojmout mladou nevinou dívku, která po jiném životě netouží. Provázely mě do kostela, sloužila se mše svatá; dobrák vikář myslel, že jsem se odevzdala do vůle Boží a proslovil dlouhé kázání, v němž obrátil každé slovo na ruby; bylo to všechno směšné, mluvil o štěstí, o víře, o odvaze a horlivosti a všech těch krásných citech, které u mne předpokládal. Ta propast mezi jeho chválou a mým předsevzetím mne zmátla; zaváhala jsem trochu, ale jen na okamžik. Pak jsem cítila tím jasněji, že mi chybí všechno potřebné, abych mohla být dobrou řeholnicí. Konečně nastala rozhodná chvíle. Když jsem se blížila k místu, kde jsem měla složit řeholní slib, poklesly mi nohy; dvě jeptišky mě vzaly pod paži; opřela jsem si hlavu o rameno jedné z nich a stěží jsem se vlekla. Nevím, co se dělo v duších přítomných, ale viděli mladou umírající oběť, kterou nesli k oltáři, a ze všech stran se ozývaly vzdechy a vzlyky, z nichž rozhodně žádné nevyšly z úst mého otce a matky. Všichni stáli; mladí lidé vystoupili na židle a drželi se mřížoví; rozhostilo se hluboké ticho, když se mne ten, kdo měl přijmout můj slib, zeptal: „Marie Zuzano Simoninová, slibujete, že budete mluvit pravdu?“

„Slibuji.“

„Jste tu ze své vlastní svobodné vůle?“

Odpověděla jsem „Ne“, ale řeholnice, které mě provázely, řekly za mne „Ano“.

„Marie Zuzano Simoninová, slibujete Bohu čistotu, chudobu a poslušnost?“

Chvilku jsem váhala; kněz čekal; odvětila jsem: „Ne, pane.“

Opakoval znovu svou otázku: „Marie Zuzano Simoninová, slibujete Bohu čistotu, chudobu a poslušnost?“

„Ne, pane, ne," odpověděla jsem pevnějším hlasem.

Zarazil se a řekl: „Dítě, vzpamatujte se a poslouchejte, co říkám."

„Vaše milosti," řekla jsem, "ptáte se mne, zda slibuji Bohu čistotu, chudobu a poslušnost; rozuměla jsem vám dobře a odpovídám, že ne..."

Pak jsem se obrátila k obecnstvu, které hlasitě zašumělo; dala jsem najevo, že chci mluvit; šum ustal a já řekla: „Přátelé, a zvlášť vy, otče a matko, jste svědky..."

Při těch slovech jedna jeptiška zatahla před mříží záclonu a já viděla, že mluvit dál je zbytečné.

Řeholnice mě obstoupily a zahrnuly mě výčitkami; neodpovídala jsem. Zavedly mě do mé cely a zavřely na klíč.

Tam jsem se o samotě, v úvahách začala uklidňovat, přemýšlela jsem o svém činu a nelitovala jsem ho.

Interpretace textu:

1. Kdo je vypravěčem úryvku textu? Jakou formou je příběh vyprávěn?
2. Komu je výpověď určena?
3. Jaká událost je v ukázce popisována?
4. Kdo se této události účastnil?
5. V čem projevila dívka nesmírnou statečnost a šokovala tím své okolí?
6. Co asi dívku k tomuto jednání vedlo?
7. Jak se chovali rodiče dívky?
8. Jaký slohový postup zvolil autor v této ukázce?
9. Charakterizujte jazyk, jazykové prostředky ukázky.
10. Jak byste se zachovali vy, pokud byste se ocitli ve stejné situaci?

D. Diderot: Jeptiška

1. Určete literární druh a žánr díla.
2. Jakou formou je dílo napsáno?
3. Kdy a kde se odehrává děj?
4. Co je hlavním námětem díla?
5. Jak je v díle vyličen klášterní život?
6. Které postavy vystupují v příběhu? Stručně je charakterizujte.
7. Určete kompozici díla.
8. Z kolika částí se dílo skládá?
9. Proč bylo dílo ve své době nepublikovatelné?
10. Vysvětlete pojmy:
 - a) osvícenství
 - b) klasicismus
 - c) nízká literatura
 - d) encyklopedisté
11. Uveďte další autory tohoto období.